

Воронцова А. С.

аспірант кафедри міжнародної економіки

Української академії банківської справи

Національного банку України

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА: ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ ФАКТОРИ

В умовах розвитку кризових явищ в економіці завжди загострюються соціальні проблеми. У свою чергу, органи державної влади не завжди можуть прийняти достатні та ефективні заходи для їх вирішення, що посилює соціальну напругу в суспільстві. В економічно розвинених країнах для подолання даної проблеми діє інститут соціального підприємництва. Проте на сьогоднішній день, враховуючи особливості українського бізнесу, соціальна орієнтованість суб'єктів господарювання є досить низькою.

Тому розвиток та поширення соціального підприємництва на місцевому рівні може бути головним інструментом для подолання чи навіть попередження соціальних конфліктів.

Термін «соціальне підприємництво» не має законодавчо закріпленого визначення в українському законодавстві. Тому існують різні підходи до його трактування, передусім на основі зарубіжного досвіду.

Перш ніж перейти до визначення поняття «соціальне підприємництво», слід зупинитися на самому терміні «підприємництво». Адже прикметник «соціальне» характеризує лише спрямування цього виду діяльності.

Згідно до Господарського кодексу України, підприємництво – самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку [2].

Відповідно до цього визначення, підприємництво є прибутковою діяльністю, яка обов'язково має включати як економічний, так і соціальний

ефект. Так, виникає питання про те, що ж являє собою соціальне підприємництво.

Андрющенко А. І. та Рябець І. М. визначають соціальне підприємництво як можливість часткового й динамічного вирішення на місцевому рівні гострих проблем найбільш уразливих прошарків населення, які не під силу вирішити державі, а також включення в економічну діяльність тих підприємств, які ставлять за мету не лише одержання прибутку, заради збагачення, накопичення капіталу, а його спрямування на підтримку уразливих груп населення, зменшення безробіття завдяки створенню нових робочих місць [1, с. 196].

Фрір Спреклі, автор посібника з планування соціального підприємства, надає визначення соціального підприємства як суб'єкту, що здійснює комерційну діяльність, створює суспільне багатство, та сприяє покращенню екології [3, с. 7].

На нашу думку, соціальне підприємництво можна визначити як діяльність суб'єктів господарювання, спрямована на отримання прибутку для розвитку бізнесу та вирішення соціальних проблем. Тобто, головна ознака, що відрізняє соціальне підприємство від благодійної організації – це отримання прибутку.

На основі наведеної вище інформації пропонуємо розглянути основні позитивні і негативні фактори розвитку соціального підприємництва в Україні.

Позитивними наслідками розвитку соціального підприємства є:

- створення нових робочих місць, що сприяє розвитку економіки;
- зниження соціальної напруги в суспільстві через працевлаштування соціально-вразливих верств населення;
- підвищення єдності громади з метою виконання соціальних функцій;
- надання широкого спектру якісних соціальних послуг членам громади, які не можуть оплатити їх самостійно;
- сприяння розвитку моделі управління, що розширює можливості громади на місцевому рівні в прийнятті стратегічних рішень;
- подолання тіньового бізнесу внаслідок офіційного працевлаштування нелегальних працівників;

– оперативне реагування на потреби населення у соціальній сфері та раціональне використання наявних ресурсів.

Основними проблемами в розвитку соціального підприємництва є відсутність:

– нормативно-правового акту, що б визначив сутність, процедуру створення та особливості функціонування соціального підприємництва;

– достатнього інформування, що сприяє розумінню владою, бізнесом та громадськістю основних переваг розвитку соціального підприємництва;

– законодавчо визначених заохочень з боку держави для суб'єктів господарювання, які прагнуть відкрити соціальне підприємство та сприятливого податкового середовища;

– розуміння психології соціального підприємництва у частині можливості поєднання прибутковості та соціальних цілей суб'єкта господарювання.

Отже, створення і розвиток соціального підприємництва на місцевому рівні та в Україні в цілому сприяє активізації членів громади та розвитку громадянського суспільства у соціальній сфері.

Створення і розвиток соціального підприємництва в Україні виступає одним із основних факторів становлення громадянського суспільства та сприяє активізації членів громади для вирішення гострих соціальних проблем та підвищення якості життя населення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрющено А. І. Соціальне підприємництво як інноваційний механізм підвищення якості життя найбільш уразливих прошарків населення [Текст] / А. І. Андрющенко, І. М. Рябець // «SOCIOПРОСТІР: міждисциплінарний збірник наукових праць з соціології та соціальної роботи». – 2010. – №1. – с. 195 – 198.

2. Господарський кодекс України : кодекс України від 16.01.2003 р. №436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=436-15>. – Законодавство України.

3. Спреклі Фрір Посібник з планування соціального підприємництва [Текст] : посібник / Фрір Спреклі. – Британська рада, 2011. – 71 с.

Воронцова А.С. Розвиток соціального підприємництва: позитивні та негативні фактори / А.С. Воронцова // Проблеми сучасної економіки : збірник матеріалів VI Міжнародній науково-практичній конференції (м. Запоріжжя, 13-14 лютого 2015 року). / Східноукраїнський інститут економіки та управління. У 2-х частинах. – Запоріжжя : ГО «СІЕУ», 2015. – Ч.1. – С. 34-35.